

Finanstilsynet

Att.: Majbrit Gere og Aya Ben Rubayaa
Århusgade 110
2100 København Ø

2. december 2019

Høringssvar vedrørende Finanstilsynets revision af tilsynets vejledning om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme

Fondsmæglerforeningen har modtaget Finanstilsynets høring af 5. november 2019 vedrørende den planlagte revision af Finanstilsynets vejledning til hvidvaskloven.

Der er tale om et emne af væsentlig betydning for Fondsmæglerforeningens medlemmer, og foreningen er derfor også repræsenteret ved Finanstilsynets Hvidvaskforum+, hvor der senest blev afholdt møde mandag den 2. september 2019.

Nedenfor fremgår Fondsmæglerforeningens bemærkninger til høringen over den kommende revision af vejledningen, som vi ønsker medtaget i Finanstilsynets videre arbejde.

Generelle bemærkninger

I Danmark er der 42 registrerede fondsmæglerselskaber, hvoraf ca. halvdelen er medlemmer af Fondsmæglerforeningen. Danske fondsmæglerselskaber er typisk mindre finansielle virksomheder, og foreningens medlemmer spænder fra virksomheder med 2-4 ansatte til enkelte med 50-100 ansatte. Virksomhederne faciliterer investeringsservices, herunder investeringsrådgivning, porteføljepleje og ordreudførelse. Fondsmæglerselskaber adskiller sig fundamentalt fra eksempelvis banker, da fondsmæglerselskaber ikke har indlån eller udlån og som den klare hovedregel ikke opbevarer kunders midler (værdipapirer). Ofte vil et fondsmæglerselskab alene forvalte en mindre del af en større samlet formue, og det kan derfor være vanskeligt at afdække oprindelsen af de eksakte midler, der forvaltes. Fondsmæglerforeningen opfordrer derfor til, at vejledningen bl.a. udvides med eksempler, der tager udgangspunkt i den nævnte type investering og Finanstilsynets vurdering af, hvordan fondsmæglerselskaber og andre lignende finansielle virksomheder bør forholde sig i sådanne situationer.

I og med at kunder hos fondsmæglerselskaber også vil være kunder i andre finansielle

Den danske Fondsmæglerforening

Børsen
1217 København K
Telefon 3374 6000
Telefax 3374 6001
www.fondsmæglerforeningen.dk
info@fondsmæglerforeningen.dk

virksomheder, og fondsmæglerselskaber ikke har nødvendigvis det samme kendskab til kundernes økonomiske forhold som banker med en bredere produktpalette, kan fondsmæglerselskabets adgang til data om, hvad der er sædvanlig adfærd for den enkelte kunde, være begrænset. Vejledningen tager dog alene i meget begrænset omfang hensyn til denne forretningsmodel og fondsmæglerselskabers særlige kendetegn, hvilket medfører, at det er vanskeligt at anvende vejledningen. Det er f.eks. særligt udfordrende at se, hvordan fondsmæglerselskabers overvågning af kunder hensigtsmæssigt kan tilrettelægges og understøttes af IT. Det er foreningens opfattelse, at vejledningen er udtryk for generelt høje krav og forventninger til IT-systemer, hvis anvendelse vanskeliggøres af, at fondsmæglerselskaber har relativt set få, men særdeles forskelligartede kunder, og at transaktionerne sker via et pengeinstitut, hvor kunderne i øvrigt er legitimeret. Tilsvarende er det vanskeligt at anvende vejledningen til at vurdere, hvornår en mistanke skal indberettes.

Fondsmæglerforeningen har derfor et generelt ønske om, at vejledningen fremover udvides med flere sektorspecifikke eksempler på risikovurderinger i forhold til kundetyper i fondsmæglerselskaber, og eksempler på, hvad der anses som tilstrækkelig overvågning af kundeforhold.

I et større perspektiv og ikke udelukkende set ud fra fondsmæglerselskabers interesse skal det nævnes, at det i vejledningens indledning fremhæves, at loven lægger op til, at virksomheder skal benytte en risikobaseret tilgang, og at eksemplerne i vejledningen ikke er udtryk for en udtømmende måde at efterleve kravene i hvidvaskloven. Imidlertid indeholder både vejledningen og loven på en række områder formalistiske krav til virksomheder, som medfører, at virksomheder i visse situationer afskæres fra at tage hensyn til konkrete og relevante risici men derimod skal iagttage krav, som det er vanskeligt at se skulle bidrage til at nå det overordnede formål med reglerne.

Som eksempel kan nævnes, at hvis en udenlandsk trust er kunde hos en virksomhed omfattet af hvidvaskloven, vil virksomheden skulle verificere identiteten af de reelle ejere af trusten bestående af den gruppe af personer, der er oplyst i den nugældende lovs § 2, nr. 9, litra c desuagtet om virksomhedens klarlæggelse af kundens ejer- og kontrolstruktur resulterer i, at disse personer ikke har ejer- eller kontrolbeføjelser. Er kunden derimod et selskab, der er 100 pct. ejet af en udenlandsk trust, skal virksomheden alene verificere identiteten af de reelle ejere, som er identificeret i henhold til den nugældende lovs § 2, nr. 9 litra a, og her vil virksomhedens klarlæggelse af kundens ejer- og kontrolstruktur kunne resultere i, at en snævrere kreds af personer identificeres som reelle ejere, uden at der i realiteten er forskel på de to kunder.

Fondsmæglerforeningens medlemmer oplever, at der generelt er mere fleksibilitet i andre EU-lande, og foreningens medlemmer oplever derfor, at det kan være vanskeligt at begrunde overfor kunden, at der skal indhentes yderligere legitimationsoplysninger end de oplysninger, som kundens bank (i et andet EU-land) ligger inde med, og som er

tilstrækkelige i andre EU-lande til gennemførelse af kundekendskabsprocedurer.

Konkrete bemærkninger

Afsnit 1.1.10:

I vejledningen kan det med fordel beskrives i hvilken udstrækning, at investeringsrådgivere, der er omfattet af lov om finansielle rådgivere, investeringsrådgivere og boligkreditformidlere er underlagt hvidvaskloven.

Afsnit 3.2.1 (s 25):

I vejledningen nævnes det, at virksomheden i sin vurdering af den iboende risiko ved risikofaktoren kunder, kan lægge vægt på, om kundetyper ved lov er underlagt krav som sikrer større gennemsigtighed. I forbindelse med gennemførelse af kundekendskabsproceduren af den enkelte kunde og dokumentation af kundens reelle ejere er der imidlertid begrænsede muligheder for at inddrage forhold som f.eks., at kunden er oprettet ved lov, som argument for at lempe kravene til kundekendskabsproceduren.

Afsnit 3.2.2:

Under opstillingen af produkter og tjenesteydelser, der som udgangspunkt er af begrænset risiko, skal foreningen opfordre til, at ”investeringsrådgivning” medtages, i det det er vanskeligt at se, hvordan investeringsrådgivning selvstændigt skulle udgøre en risiko for hvidvask eller terrorfinansiering.

Afsnit 3.2.5:

Som en tilføjelse til det sektorspecifikke eksempel, der dækker fondsmæglervirksomheder, foreslås det efter 4. punktum i 2. afsnit at indsætte følgende sætning:

”Fondsmægleren kan også udbyde skønsmæssig porteføljepleje, hvor transaktionerne sker via en kreds af værdipapirhandlere, men hvor samtlige transaktioner afvikles direkte på kundens konto og depot i kundens pengeinstitut efter instruks fra fondsmægleren.”

Del 3 (s 47):

Vejledningen beskriver overordnet set, at kunden er den fysiske eller juridiske person, som virksomheden indgår et aftaleforhold med eller på hvis vegne virksomheden gennemfører en transaktion. Det er imidlertid uklart, om en økonomisk enhed uden selvstændig retsevne kan være kunde, eller om virksomheden altid vil skulle anse den juridiske person, som administrerer den økonomiske enhed som kunde. En uddybning heraf i vejledningen - særligt henset til beskrivelsen i afsnit 10 - kunne være hensigtsmæssig og skabe grundlaget for en ensartet praksis for gennemførelse af kundekendskabsproceduren i forhold til f.eks. en afdeling i en kapitalforening/investeringsforening mv.

Del 3 (s 48):

Afsnittet oplister eksempler på kundeforhold og beskriver bl.a. under eksempel 11, hvem der skal anses som kunde i en værdipapirhandel. Her bør det præciseres, at kunden er den fysiske eller juridiske person, som virksomheden køber eller sælger værdipapir for.

Herudover kunne det være formålstjeneligt, hvis det i vejledningen blev beskrevet, i hvilket omfang virksomheder tillige skal betragte modparter som kunder, når virksomheden - fx på baggrund af investeringsrådgivning ydet til en kunde - køber eller sælger unoterede aktier på vegne af denne. I eksempel 12 er det medtaget, at modparter, som der handles med via en organiseret markedsplads, ikke er kunder, men det er uklart, om der er tilfælde, hvor modparter skal anses for kunder.

Afsnit 9.6:

Der henvises i vejledningen til, at virksomheder kan benytte Erhvervsstyrelsens Vejledning om reelle ejere som hjælp til fortolkning af begrebet og vurdering af, hvem der skal identificeres som en kundes reelle ejere. Som det også nævnes i vejledningen tager Erhvervsstyrelsens vejledning imidlertid udgangspunkt i de krav, der stilles til danske virksomheder, foreninger mv. om at registrere deres reelle ejere hos Erhvervsstyrelsen. For virksomheder, der har udenlandske juridiske personer som kunder, vil det imidlertid være gavnligt, hvis vejledningen kunne beskrive, hvilke principper virksomheden må eller kan benytte til at fastlægge den udenlandske kundes reelle ejere. Må virksomheden i de tilfælde, hvor den pågældende type juridisk person ikke er omtalt i Erhvervsstyrelsens vejledning fx tage udgangspunkt i reglerne for identificering af reelle ejere i den pågældende kundes hjemland?

Afsnit 9.6.2 og 9.6.3:

Indhentelse af reelle ejeres identitetsoplysninger og kontrol heraf, giver i relation til kunder registreret/hjemmehørende uden for Danmark i enkelte tilfælde udfordringer for foreningens medlemmer. Er kunden f.eks. en juridisk enhed, der minder om en erhvervsdrivende fond, trust eller lignende, hvor de reelle ejere derfor udgøres af samtlige personer opført i den nugældende lovs § 2, nr. 9, litra c, og hvor kontrollen konkret ligger hos en bred kreds af personer (det kunne være medlemmer af bestyrelsen, trustees, governors etc.) vil det ikke altid være muligt at få kunden til at udlevere unikke identitetsnumre (svarende til CPR.nr.) på disse personer. En udfordring kan i den forbindelse være, at antallet af bestyrelsesmedlemmer eller trustees er så højt, at formålet om at indhente identitetsnummeret på den enkelte forpasses i og med, at det enkelte bestyrelsesmedlem (eller trustee) ikke selvstændigt har en kontrollerende indflydelse til trods for, at bestyrelsesmedlemmet skal anses som reelle ejere i henhold til loven. En anden udfordring kan være, at de reelle ejere er udpeget ved lov i hjemlandet eller på anden vis tillagt en rolle som følge af deres hverv eller titel, og dermed anser udpegningsen som en pligt og derfor ikke er tilbøjelig til at udlevere deres identitetsnummer.

Kontrollen af identitetsoplysninger for de reelle ejere, som virksomheden har identifi-

ceret er tilsvarende udfordrende, når kunden er en juridisk enhed som beskrevet ovenfor. Vejledningen lægger op til, at virksomheden skal gennemføre rimelige foranstaltninger, men at niveauet herfor kan påvirkes af virksomhedens risikovurdering af den enkelte kunde. Dog fremhæves det i vejledningen, at kontrollen ikke kan undlades ud fra en risikovurdering, hvis identitetsoplysningerne er indhentet direkte hos kunden. Eftersom der i udlandet ofte ikke findes et offentligt tilgængeligt register svarende til Erhvervsstyrelsens, har erfaringerne vist, at identitetsoplysningerne som altovervejende hovedregel indhentes direkte hos kunden fx ved søgning på kundens hjemmeside eller i kundens offentlige tilgængelige regnskab. Med formuleringen i vejledningen er det således de facto umuligt at undlade at kontrollere identitetsoplysningerne på de reelle ejere.

Afsnit 9.8:

Beskrivelsen af pligten til løbende at overvåge en kundes transaktioner og aktiviteter kunne med fordel udvides til at beskrive, hvordan virksomheder, der yder investeringsrådgivning eller skønsæssig porteføljepleje, kan iagttage pligten. Som udgangspunkt vil transaktioner foretaget i henhold til en aftale om skønsæssig porteføljepleje altid være foretaget af virksomheden hvorfor det er vanskeligt at se, hvordan overvågningen af transaktionerne skal udføres. I de tilfælde hvor midlernes oprindelse skal klarlægges, men hvor virksomheden ydelser/produkter til kunden alene omfatter en begrænset del af kundens formue, bør det af vejledningen fremgå, at virksomheden alene er forpligtet til at indhente oplysninger som sandsynliggør, at oprindelsen er midlerne er legitim, uden at klarlægge oprindelsen af de eksakte midler, som virksomheden forvalter for kunden.

Afsnit 13:

Beskrivelsen af pligten til at foretage en risikovurdering og herigennem afdække omfanget af forretningsforbindelsen kan med fordel udvides med konkrete eksempler på, hvordan fastlæggelsen af forretningsomfanget bør foretages, når der alene er tale om investeringsrådgivning. Ved investeringsrådgivning er det karakteristisk, at kundens investeringsbare formue afdækkes i forbindelse med rådgivningen om investering. Det er imidlertid ikke sikkert, at hele kundens investeringsbare formue rent faktisk placeres og investeres gennem samme virksomhed. Erfaringer har vist, at det således kan være en udfordring i forhold til kravet om fastlæggelse af forretningsforbindelsens omfang, når kundeforholdet alene vedrører investeringsrådgivning.

Fondsmæglerforeningen står naturligvis til rådighed for spørgsmål eller kommentarer til dette høringssvar.

Med venlig hilsen

Marianne Settnes
Bestyrelsesformand